

Představa o věčném míru je nesprávná, neuskutečnitelná, neboť jde proti evoluci

 radiouniversum.cz/cilek-vaclav-3d-predstava-o-vecnem-miru-je-nespravna-neuskutecnitelna-nebot-jde-proti-evoluci

Václav Cílek Díl 3/3

Text 9.7.2024 34 min Přehrát

#Lidé #Společnost

„Nejpravděpodobnější jsou nepředvídatelná rizika a kombinace, které nás nenapadly,“ varoval v předchozí části našeho rozhovoru geolog a odborník na krizové situace ve společnosti Václav Cílek. Odhaluje tak křehkost naší globalizované civilizace, která čelí neočekávaným výzvám, kdy například náhodné spojení sucha v Panamě a úderů bojovných jemenských Húsiů může způsobit krizi v lodní přepravě zboží, a následný chaos v řadě odvětví, a celé řetězce výpadků. Náš host proto zdůrazňuje, že „strategie budování odolnosti je klíčová, aby se zvýšila stabilita systému proti různým typům šoků“. V následujícím rozhovoru se ponoříme do těchto strategií, a zaměříme se na to, jak můžeme zlepšit fungování sebe, naší rodiny a firem, abychom byli schopni čelit neočekávaným výzvám.

Martina: Ty jsi napsal, že po přečtení mnoha knih a armádních manuálů, a dlouhém uvažování o tématu se domníváš, že tři nejdůležitější postoje k překonání krize jsou – a teď asi budou posluchači překvapeni, že jsou to spíše duševní postoje, a nikoliv žádné praktické rady – zaprvé, především rozhodnutí, že: Chci přežít, a vést přitom hodnotný život. Za druhé: Můj život má smysl. A za třetí: Učím se jednoduché každodenní odvaze.

Václav Cílek: Dobře. Pojdme to probrat jedno po druhém.

Martina: Ano.

Václav Cílek: To je britský, nebo americký manuál o přežívání vojáků v těžkých podmínkách, a začíná slovy: „Rozhodni se přežít.“ Takže první věc je, rozhodnout se přežít. V našich podmínkách často přežití vnímáme tak, že musíš něco obětovat a že to bude špatné, ale tam se jedná ještě o to, že chci přežít, ale potřebuji k tomu vést život, který je poměrně slušný, zajímavý, což označujeme slovem „hodnotný“. To slovo „hodnotný“ život, přežívání za cenu toho, že bude udržen hodnotný život, ti na samém začátku omezuje možnost nějaké ztráty individuality, nebo svobody. Nejedná se o to žít, ale žít hodnotně. To je první věc. Druhá věc – tam jsi měla co?

Martina: Za druhé, můj život má smysl.

Václav Cílek: Smysl života je velmi důležitá záležitost. Možná jsme se o tom ještě na tomto fóru nebavili, ale celé to začíná tím Viktorlem Franklem, žákem Sigmunda Freuda, který v koncentračním táboře, mimo jiné v Terezíně, objevuje, že lidé, kteří měli pocit smyslu života, žili déle, lépe přežívali. A na toto – z pohledu dlouhé historie udělám krátkou – navázala rovněž vídeňská psycholožka Tatjana Schell, která sebrala dohromady výsledky asi dvou set studií o smyslu života, a začala se ukazovat úplně neuvěřitelná záležitost: Lidé, kteří mají pocit, že život má smysl, žijí déle. Ono je to logické, protože má-li život smysl, má i hodnotu. Má-li život hodnotu, mají hodnotu lidé kolem mě, a mám ji i já. To znamená, mám-li já nějakou cenu, tak nebudu život ohrožovat rychlou jízdou, velkým pitím alkoholu, nebo drogami. Tady je logika.

Ale na to zase úplně neuvěřitelným způsobem navázali Japonci, kteří zkoumali soubory několika desítek tisíc lidí, a otázkami zjistili, jestli tito lidé mají smysl života – nemusíš vědět, co smysl života je, protože se to v průběhu celého života mění, vždycky to máme trochu jinak, a vždycky ho musíme znovu a znovu definovat – takže nejdřív zjistili tuto věc. A pak se vyptávali na vnímání bolesti třeba po operaci kolene, nebo na rychlost hojení rány, nebo na množství léků, antidepresiv, nebo léků proti bolesti, které bereš, a ukázalo se, že ti

lidé, kteří věří, že jejich život má smysl, si rány hojí rychleji. A s tím nikdo nepočítal. Se smyslem života to zpočátku vypadalo jako jakási filozofická libůstka, jako nějaká, bůh ví jaká nadstavba.

Důležité je mít smysl života. Pokud ho člověk má, nemůže o něj přijít, jen ho může proměnit. A odvalu, ne heroickou, ale rozvážnou, spravedlivou, systematickou a každodenní.

Martina: Ale co když právě v souvislosti s určitou krizí o svůj dosavadní smysl života přijdeš?

Václav Cílek: Ne, nemůžeš o něj přijít. Můžeš ho modifikovat, můžeš ho proměnit. Měla-li jsi nějaký smysl života před tím, a teď se změnil podmínky, jsi na chvíli vržena do nějaké velké nejistoty – to je časté, to jsou ty temné noci duše, kdy nevíš, co bude dál. Ale pokud jsi smysl života měla před tím, nebo ponětí o hodnotě života, tak se vzpamatuješ, a najdeš si ho znovu.

Martina: To znamená, že je to vlastně dispozice smyslu života, kterou v sobě člověk musí ve svém životě pěstovat, protože pokud je tvým smyslem života, že se staráš o rodinu, a v určité krizi o ni přijdeš, tak máš pořád šanci starat se o jiné lidi, protože to umíš. Takto: Když mám smysl života v tom, že mám sklárnu, a někdo mi ji vybombarduje, můžu svůj um napsat jinak. Je to tak? Rozumíš mi?

Václav Cílek: Ano jsi kreativním, máš smysl v kreativě. Jednou je to v nějakém provozu, a když ten skončí, tak máš pocit, že jsi přišla o všechno, že jsi smysl ztratila. Ale protože tvůj smysl nebyl v tom, vlastnit jednu určitou budovu, ale být kreativní, tak to najdeš zase znovu.

Martina: A do třetice tam bylo: „Učím se jednoduché, každodenní odvaze.“ Jednak, kam se poděla odvaha? Kde se bere? A jak si ji zase připomínat, a učit se jí?

Václav Cílek: Odvahy je několik různých typů. Odvaha je věc, o které se mluví velice málo, protože prakticky všem, jak politikům, když jsme u toho, tak reklamním agenturám, vyhovuje jedinec, kterého lze formovat, který nemá vlastní názor, a podléhá názoru: „Kupte si to, a to...“ nebo „Volte to a to...“. To znamená, že „odvaha“ je další ze slov, u kterého platí, že tak, jako se dřív nepoužívalo slovo „válka“, tak se dnes nemluví o odvaze, jakoby se rozumělo, že je to téma, o kterém se mluvit nemá.

A teď, jaké jsou typy odvahy? Zase o tom existují celé knížky, které ale nevychází u nás – to je docela zajímavé. Především vezměme nejběžnější způsob, co si lidé představují pod pojmem „odvaha“, a to je hrdinství, protože to vidí ve filmu, kde se vždycky objeví nějaký hrdina, a ten proti všem, nebo proti zdravému rozumu, nakonec zvítězí. Tento typ heroické odvahy jde s námi od antiky, od Homéra, ale už v antice, za Aristotela, je zavrhován. Vezmi si dnes moderního vojáka, který bude heroický, a přitom do jeho výcviku dáš dva milióny korun, a on ti umře v první heroické šarvátce. Ne, voják nemá být heroický, voják má být rozvážný, odvážný, nebo nemá být zbabělý.

Pojďme ze svého života heroickou odvahu úplně škrtnout, a nechme ji pro Mahátmu Gándhího, nebo pro někoho tohoto typu. Aristoteles je etika. Používám tato jména a tato slova, ale my si hned ukážeme, že na aristotelovském pojetí odvahy je do značné míry založena evropská civilizace, ale už ne třeba ruská. Evropské pojetí odvahy vzniká, dejme tomu, po třicetileté válce, rozhodně je tedy post středověký. Takže Aristoteles říká: „Odvaha je jenom jedna z vlastností, kterou musíte mít.“ Další věc, která jde s odvahou pohromadě, je spravedlnost. Odvaha může být totiž zpupná. A další věc, kterou k odvaze potřebujete, je porozumět situaci, nebo zdrženlivost. To znamená, že i v okamžiku, když vítězíte, tak nejdete do úplného extrému. A to je způsob toho, řekl bych, skoro opatrného

vedení války, kdy se snažíš nepřijít o lidi, a způsobit co nejméně škod, a zároveň jít odvážně dopředu spíš pomalu, systematicky. V ruském, nebo ve východním pojetí, je to často: Nás je mnoho.

Martina: Takové to: Urá! Urá!

Václav Cílek: A jdeš do zbytečného konfliktu, který si můžeš dovolit právě proto, že armáda je početná. Ale toto je jiné pojetí. To znamená, že evropské, nebo aristotelovské pojetí – Aristoteles o tom psal pravděpodobně vůbec nejlíp – je takové, že doopravdy spočívá v tom, že zvažuješ své síly. A s tím souvisí další věc, že Aristoteles říká, že odvaha by měla být jen tak velká, na kolik máš sílu. Ale my jsme z filmů naučení, že v sobě něco zlomíš, a jdeš dál, a tím se vyčerpáš, a nevím, co všechno. To znamená, zvažuješ, co ještě můžeš udělat. Tak, a teď další pojetí odvahy – třeba v této moderní době. Často slýchávám slovo „odvaha“ s tím, že třeba někdo měl odvahu vyjavit svou sexuální orientaci.

Pro stoiky bylo odvahou ani pod tlakem nedělat špatné věci. To je jeden z důvodů, proč je dnes slovo „odvaha“ skoro zakázané, protože je to osobní vzpoura proti režimu, který nutí lidi dělat špatné věci.

Martina: Těchto odvážných je teď hodně.

Václav Cílek: Jo, ale mimochodem je to jedno z nejčastějších spojení, nebo velmi častých, které slýcháváš se slovem „odvaha“.

Martina: To je jiný druh odvahy? Nebo jak k tomu přistupuješ?

Václav Cílek: Já k tomu přistupuji pozitivně. To znamená, budiž, ale je to jenom část věci. A možná větší část věci je stoická filozofie. Stoici už žili v době, kdy se už začínala římská říše s celou svou byrokracií, armádou, a tím vším maloučko hroutit, nebo dost hroutit, i když ke kolapsu došlo až asi za 300 let, nějakou dobu to trvalo. Oni říkali: Ano, nemůžu změnit svět – nebo nemůžu svět změnit tak, aby nebyla válka na Ukrajině, nebo aby zvítězil dobrý kandidát na amerického prezidenta, nebo na českého, nebo na nějakého ministra, nebo něco takového – ale to, co můžu změnit, a kam mám

napřít své síly, je můj život. A pro stoiky byla odvaha to, že se rozhodli nedělat špatné věci, takže třeba i když byli pod tlakem, tak se snažili tomuto tlaku nepodlehnout. Tohle je jeden z důvodů, proč je slovo „odvaha“ dneska tak neběžné, a tak – skoro bych řekl – zakázané, protože ve sdělovacích prostředcích ho běžně neslyšíš. Podle frekvenční analýzy na stokrát použité slovo strach se objevilo jenom třikrát slovo odvaha. Je to osobní vzpoura proti režimu, nebo proti těm stránkám režimu, který tě nutí dělat špatné věci.

Martina: To je, myslím, velmi důležitý okamžik nejenom pro pochopení toho, co je to v dnešní době, v dnešním světě, odvaha, ale také pro budoucí možnosti, že bychom měli čelit nějaké krizi. Píšu si tady poznámky, a napsala jsem si: „Sedm statečných“. A to je věc, kterou si asi pamatujeme, kdy za jedním ze sedmi statečných přicházejí chlupci, malí kluci, a říkají mu: „Chceme jít k vám, protože naši otcové jsou zbabělci“. A on jednoho z nich vezme, napláčá mu na zadek, a říká: „Vaši otcové každý rok jdou a zasejí, přestože vědí, že přijde Caldera, a připraví je o sklizeň. Ale starají se o vás. To je odvaha.“ – a tak dále. Já o tom mluvím spíš proto, jestli se nám v současné době nestalo to – mimo jiné – že jsme si zaměnili slovo „odvaha“ třeba s egoismem, předváděním se. Musím říct, že když někdy vidím mistrovské kousky městského parkuru, tak si někdy říkám, jestli jsou ti kluci opravdu tak odvážní, tak stateční, nebo nemocní, takže nemají pud sebezáchovy, nebo je u nich snaha riskovat a předvádět se tak silná, že pud sebezáchovy potlačila.

Václav Cílek: Zase, použijeme Aristotela: „Velká odvaha s sebou přináší zpupnost.“ On si všiml, že mnoho lidí, kteří udělají nějaký hrdinský kousek, se potřebuje předvést, a proto je tam je důraz na každodenní odvahu, běžnou, mírnou, neheroickou, civilní. Mně je tato koncepce hodně blízká.

V dějinách existuje cyklus konfliktních a nekonfliktních období. Představa, že někdy budeme žít ve věčném míru, je nesprávná a neuskutečnitelná, protože jde proti evoluci.

Martina: Když jsme teď tolik prostoru věnovali odvaze, tak mně s tím jaksi souvisí název jedné z kapitol tvé knihy: „Kdo nerozumí válce, zahyne“. Jak tomu porozumět?

Václav Cílek: Ještě se vrátím k té první věci. Měl jsem kamaráda, který měl bratra, a ten byl hrozně odvážný, a předváděl to tak, že lezl na Malé Americe na skálu, spadl a zabil se.

Teď k té válce, a k porozumění válce. Toto je citát z Mistra Suna, což je docela pozoruhodná – každý to zná – čínská knížka, která vznikla v období válčících států, a shrnuje zkušenost pravděpodobně z několika set velkých bitev, kterých se účastnilo víc lidí, než za druhé světové války dohromady. To je už jasná věc. A Mistr Sun říká, že, a řeknu to vlastními slovy, a ne jeho slovy, že pro Číňany této doby „je válka jeden ze způsobů, jak vrátit svět do rovnováhy.“ To zní šíleně, ale jedná se o to – jak to mám říct – že válka je součástí celého životního cyklu. Píše o tom i Peter Turchin v knížce „Válka, mír a zase válka“. On ukazuje, že existuje cyklus nekonfliktních a konfliktních období. To znamená, že naše představa, že někdy budeme žít v nějakém věčném míru, je představa pravděpodobně neuskutečnitelná, nebo úplně nesprávná, protože zřejmě jde proti evoluci. To znamená, že my nemáme ve své moci omezit, nebo zamezit válce, ale máme ve své moci, aby konflikt probíhal lepším způsobem, třeba že neumírají lidé, nebo něco takového. To znamená, že mír nemůže být dlouhou dobu, a vždycky to musí být prostřídáno konfliktním obdobím, ale o charakteru tohoto konfliktního období už rozhodujeme my. V tom prvním případě rozhoduje něco za nás.

A v okamžiku vstupu do konfliktního období je zaprvé důležité znát sebe, to znamená vědět – jako u odvahy, na co máš sílu. Pak bys měla znát svého nepřítele. A nepřítel nemusí být člověk, můžou to být podmínky, třeba sucho, nebo mráz, jsi-li sadař, nebo cokoliv jiného. A teprve na základech těchto možností navrhnout určitou strategii, která počítá s tím, že některé bitvy budou prohrány, ale že válečné tažení jako celek může být vyhráno. Ono se o tom pěkně

mluví, ale vždycky, když o tom něco říkám, tak mám v hlavě kontrolku, že to stejně nakonec dopadne všechno jinak, než si povídáme. Ale povídejme si o tom.

Martina: Stále je ale kolem nás mnoho lidí, kteří jakékoliv možnosti tohoto úpadku civilizace – toho, že na určitou dobu, nebo třeba na opravdu hodně dlouho, klekne na kolena – popírají, a odmítají to přijmout. Narážíš pořád na velké skupiny těchto lidí, kteří říkají: „Ale, prosím tě! Když nebude voda, tak si koupím balenou. A když nebude jídlo, tak já mám před domem pizzerii...“

Václav Cílek: Abych ti řekl pravdu, mně to je jedno, protože já mám představu takovou, že když něco vím, a mám pocit, že to, co vím, je důležité, nebo podstatné, tak to mám říci. Ale nemám představu, že bych se měl s lidmi dohadovat. Pro mě je to tak, že: „Tohle si myslím, tohle jsem četl, o tomhle se můžeme nějakou dobu dohadovat, nebo ne. A jestli to vezmete, nebo nevezmete, je vaše záležitost. A když mi dokážete, že se v některých věcech mýlím, tak já doufám, že budu mít dostatek sebekritičnosti, abych to přijal.“

Martina: Jedna z kapitol, které jsem tam našla, se jmenuje „Rituál, modlitba a meditace. Duchovní krizové strategie“. Víím, že tuto kapitolu psal někdo jiný – jedna tvá kolegyně – ale podstatou této kapitoly je vlastně práce s přítomností, se soucitem. Celá tato kapitola na mě působí jako z nějaké knihy o buddhismu. Ale přijde mi vlastně nesmírně důležitá, a dost by mě zajímalo, jestli si ty osobně myslíš, že je potřeba mít plný sklep, nebo nějakou kůlnu, věcí, které ti usnadní život, a umožní ti třeba přežít první náraz v relativním fyzickém komfortu a dostatku? Nebo jestli si myslíš, že je opravdu mnohem důležitější, jestli jsi pohodář, a jak to máš nastavené v hlavě?

Václav Cílek: Tak především, když máš jídlo na 14 dnů, nebo na měsíc, nebo na dva, a k tomu nějaký vaříč, a filtr na vodu, určitě to usnadní tvou duchovní situaci. To je první věc. Druhá věc – my se tady bavíme o tom, co si myslím, nebo co nemyslím – ale k nutnosti

tuto kapitolu v knížce mít mě přivedly normální výzkumy, které ukazují, že po určité krizi, a po ještě další krizi víc lidí potřebovalo kaplana, než psychologa – což je velmi zajímavá věc. Z toho vyplývá, že nutnost duchovní útěchy je často třeba v 60, nebo 70 procentech důležitější, než psychologické vysvětlení, nebo empatického naslouchání. To je podstatné.

A teď – jak můžeš s neštěstím dál pracovat? My toto máme docela pěkně rozpracované pro středověk – kde to bylo množství velkých válek a morových ran. Především jsou to soukromé smutky, a veřejné smutky. Když byla střelba na filozofické fakultě, řešilo se to způsobem, tedy rituál smíření s danou situací probíhal úplně středověkým způsobem, to znamená podle mého názoru velmi vhodně. To znamená kolektivní chůze odněkud někam, kde se třeba zastavuješ, někdo něco řekne, někdo se pomodlí, nebo tak. Velké množství krizí, které zasahují velké množství lidí, je řešitelných jenom kolektivním způsobem, kolektivním rituálem.

Česko má problém v komunikaci mezi jednotlivými bezpečnostními složkami. Není potřeba něco kupovat, žádné miliardy, jde o to se domluvit, a odstranit složitosti.

Martina: Tomu bych i věřila, zejména když jsem nedávno četla rozhovor s jednou maminkou z obětí, která řekla takovou věc, že neustále slyší, že bychom o tom z úcty k pozůstalým neměli mluvit, a ona říká: „Ale my pozůstalí bychom právě o tom mluvit potřebovali. Ale mluvit se o tom tak nějak nesmí.“ Ale to bychom teď odbočili úplně jinam. Víím, co jsi chtěl říct.

Václav Cílek: Ne, počkej. Tady je důležité, že jsou lidi, kteří o tom nechtějí a nepotřebují mluvit. Ale když něco prožiješ, tak každým vyprávěním jako bys na druhého přenášela kousek svého smutku, a on se ho zbaví – což je v pořádku, protože od toho jsme komunitou – a tím se smutek zmenšuje a tvůj žal se zmírňuje. U většiny lidí by rada byla: „Mluvte o tom. Ale vybírejte si ty lidi, se kterými o tom budete mluvit.“

Martina: To jsme teď odbočili. Víím, že jsi tím chtěl pravděpodobně říct, že zkrátka jsme lidé, kteří určité věci budou vždycky prožívat a řešit skupinově. V tuto chvíli se znovu vrátím k názvu vaší knihy, která vyjde: „Nové ostrovy“. Tyto nové ostrovy budou různé, a my nevíme, jaké budou, jestli to budou – pokud vzniknou – celá města, nebo jestli to budou územní celky, nebo to budou rodiny, rody, klany. Když se ale podívám na to, co jste tím chtěli říct, tak bych došla k závěru, že nejvíce by si vaše postřehy z této knihy měli vzít k srdci starostové, primátoři, vedoucí různých zájmových skupin, ať už jsou to skauti, a podobně. Řekni mi, myslíš si, že by měla v tomto případě skutečně už v tuto chvíli nějak těmto lidem pomoci vláda? Tak se totiž jmenuje jedna skupina: „Za časů sucha myslí na povodeň.“ Nemáš pocit, že by už v tuhle chvíli, za časů sucha, měli myslet na povodeň lidé, kteří teď mohou věci měnit, a měli by pomoci těm, kteří pak budou muset jednotlivé povodně, rozvodněné řeky – obrazně řečeno – řešit?

Václav Cílek: Určitě. A úplně jednoduše: První věc je legislativní pomoc, protože v době krize může dojít k situacím, kdy budeš dělat věci, které nejsou za běžné situace úplně legální. Prosím tě, další věc je třeba taková, že jsem byl na jakémsi bezpečnostním školení šéfů našich různých rozvědek, a tak dále, a ti si všichni stěžovali, že je malá komunikace mezi jednotlivými bezpečnostními složkami. Další věc je zase legislativní, a to, když máš třeba nějakou nouzovou linku, tak ji většinou nemůžou používat lidé z vedlejšího kraje, nebo někdy je technicky obtížné, aby třeba hasiči z jednoho kraje, nebo záchranáři, zasahovali bez schválení hejtmana v kraji druhém. My máme obrovské nedostatky v komunikaci. To znamená, nejedná se o to něco kupovat, nestojí to žádné miliardy, ale jedná se jenom o to se nějakým způsobem domluvit.

Další věc, která se ukazuje – a zase, není to z mojí hlavy, ale z hlavy nějakého náčelníka nějaké tajné služby – že v České republice máme hrozně špatný oběh utajovaných informací. Tyto informace jsou utajovány někdy takovým způsobem, že jsou nepoužitelné,

protože se už dál nedostanou. Často se stává – a to zase není z mojí hlavy, to je vyslyšeno – že prověrku má jenom ministr, a ten dostane nějaký dopis s nějakou velmi důležitou informací, která je utajovaná, a on vlastně neví, která bije, a není schopen se o této informaci domluvit se svými náměstkyněmi, protože ti potřebnou prověrku nemají. Takže z hlediska bezpečnostních komunikací – to se týká třeba jednotlivých složek v České republice, ale něco podobného je i v Evropě – můžeme udělat obrovský kus práce, aniž by to stálo cokoliv jiného, než to vysedět v našich zaměstnáních, za která jsme stejně placeni.

A pak můžeš jít dál. Můžeš nakupovat speciální techniku, pak můžeš nakupovat letadla, která ale vidí 1000 kilometrů daleko, takže jsou součástí nikoliv české armády, ale evropských ozbrojených sil, což je jiná kategorie. A pak můžeš uvažovat: Ano, mám tady letadlo, které je schopné uvidět úplně všechno, ale nemám protiletadlovou ochranu, a můžeš vytvářet tyto funkční systémy, které třeba už něco stojí, ale tam jsou mezery doopravdy značné.

Martina: V té knize mě zaujaly citáty, protože ty tam velmi často vzpomínáš Johna Glubba, někdejšího zakladatele pouštní patroly, a generála Arabské legie. To je člověk, který se narodil už v předminulém století, zemřel někdy v polovině minulého století, a on říká – a to mě tedy opravdu zasáhlo: „Bohatý národ už nestojí o slávu, protože jeho hlavní starostí je udržet si bohatství. A protože je k mání víc peněz, než odvahy, je snazší nepříteli uplácat, než s ním bojovat, a to se maskuje řečmi o pokroku, míru, a porozumění. Problém je v tom, že některé národy zůstávají závistivé a agresivní. Bohaté státy neskládají zbraně kvůli svědomí, ale kvůli oslabenému smyslu občanů pro službu, a bažení po bohatství a klidu. V této fázi mladí lidé nevyhledávají dobrodružství, ale akademické tituly, dochází k neustálému, ustavičnému mluvení.“ Ten člověk byl buď génus, nebo se to prostě stále opakuje. A já se tě chci tedy zeptat, jestli se tedy naplní to, co říkáš, že jen blázen se učí ze svých vlastních chyb, protože zjevně všechno, co jsem tady přečetla, teď

žijeme. Tak jestli jsme odsouzeni k tomuto bláznovství, nebo nám nezbude, než se zase poučit jenom z toho, co budeme právě prožívat.

Václav Cílek: Během covidové krize jsem zjistil, že v reálném životě se dokázala normálně realisticky zorientovat poměrně velká skupina lidí – chvíli to trvalo, protože jsme všichni měli z počátku strach – a žít relativně normální životy. To znamená, podle mého názoru, v okamžiku, kdy máš nějakou základní odvahu, vědomí nějakého základního smyslu života, a nějakou základní rozumnost, tak tě pravděpodobně krize zaskočí, ale ty jsi mnohem rychleji schopna na to nějakým způsobem zareagovat, protože to už je cesta, kterou sis v hlavě prošla několikrát. Už to není něco neznámého, už to není šok – víš, že takové věci se dějí. Já mám pocit, že tato knížka je něco jako očkování – v tom lepším smyslu slova.

Martina: A teď myslíš tu vaši knihu, nebo tu Glubbovu?

Václav Cílek: Naši, i Glubbovu. Ten Glubb paša, to je tenoučká knížka, ale docela ji doporučuji, vyšla asi před dvěma lety, a jmenuje se něco jako „Osudy říší: Jak zajistit naše přežití“. Je to krátké čtení, 160 stránek, a je to velmi dobré. Tady existuje i termín emoční očkování, to znamená, že když se s mladými lidmi nebavíš třeba o holocaustu, tak oni se pak při každé příležitosti, při nějakém hovoru o násilí, hroutí. A podobě i tato knížka je jakýsi druh správného očkování, kdy vidíš, že věci zaprvé můžou jít špatně, a pravděpodobně mnoho z nich špatně půjde, a pravděpodobně to zažijeme, ale že je z toho vždy nějaká cesta. A že jsme možná dokonce v lepší situaci, než generace před námi, rozhodně než generace černé smrti, nebo generace třicetileté války, nemluvě o napoleonských válkách, pruských, a nevím o čem všem. Takže si nakonec řekneš: „Jasně, to tady bylo vždycky, bude to tady vždycky, a pravděpodobně jsme v této etapě dějin, tak se nad tím pojďme zamyslet, a pojďme v sobě najít nějaké pevné místo.“

Martina: Václave Cílku, děkuji za to, že se nad tím zamýšlíš o něco dřív než my ostatní. A díky za to, že nám tato zamyšlení ty, a tví kolegové, nabízíte, jak jsi řekl, jako očkování. Musím říct, že je to v tuto chvíli jediné očkování, ke kterému jsem ochotna. Díky moc.

Všechny příspěvky s Václav Cílek

Diskuze:

Napsat komentář

E-mailová adresa nebude publikována.